

TÜRKÇE

SÖZCÜKTE ANLAM

GERÇEK (TEMEL) - MECAZ ANLAM:

Bir sözcüğün zihinde uyandırdığı ilk anlama **gerçek anlam** denir.

Sözcüğün gerçek anlamından tamamen uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlara **mecaz anlam** denir. Mecaz anlamda kullanılan sözcükler genellikle soyut anlam kazanır.

Örn:

» **Kör** adama kimse yardım etmedi.

(Gerçek)

» Olaylara karşı **kör** ve sağırdır.

(Mecaz)

» Kitaplarını **boş** bir kutuya yerleştirdi.

(Gerçek)

» **Boş** sözlerle beni oyalamayın.

(Mecaz)

TERİM ANLAM:

Bir sözcüğün bilim, sanat, spor ya da meslek alanına özgü kavramları karşılığında kazandığı anlama **terim anlam** adı verilir.

Not: Bir sözcüğün terim olup olmadığı kullanıldığı cümleye göre değişir.

» Camdan yansıyan **ışık** gözlerimi kamaştırdı.

(Gerçek)

» Bugünkü dersimizde **ışık** konusunu işleyeceğiz.

(Terim, Fen Bilgisi)

» **Doğru** haber veren gazeteler de var.

(Gerçek)

» İki noktadan tek **doğru** geçer.

(Terim, Matematik)

EŞ SESLİ (SESTEŞ) SÖZCÜKLER:

Yazılış ve okunuşları aynı olan; ama anlamları birbirinden farklı olan sözcüklere **eş sesli (sesteş) sözcükler** denir.

Örn:

Bu **yolu** takip etmemiz gerek.

(Yürünülen yer)

Sorunun çözüm **yolu** nedir?

(yöntem)

Bağdaki üzümler olgunlaştı. (Bahçe, Bostan)
Ayakkabımın **bağı** çözüldü. (ip)

Not: Dilimizde düzeltme işareti (^) olan sözcüklerde okunuşları, yazılışları ve anlamları farklı olduğu için sesteşlik özelliği aranmaz.
Hava soğuktan **kar** yağıyordu. / Bu seneki **kâr**ımız iyi.

YANSIMA SÖZCÜKLER :

Doğada duyulan seslerin taklit edilmesiyle oluşan sözcüklere **yansıma** denir.

“Suyun şırıltısı insanı dinlendirir.”

“Kedinin acı miyavlaması ile uyandım.”

“Şu cızırtıyı durdurun artık.”

İKİLEMELER:

İki sözcüğün art arda kullanılmasıyla oluşan sözcük gruplarıdır.

Oluşum şekilleri:

* Aynı sözcüklerle: yavaş yavaş

* Yakın anlamlı sözcüklerle: Doğru dürüst

* Eş anlamlı sözcüklerle: Akıllı uslu

* Zıt anlamlı sözcüklerle: Er geç

* Biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerle: Eğri büğrü

* İki de anlamsız sözcüklerle: Abuk sabuk

* Yansıma sözcüklerle: Şırl şırl

* mi, ve bağlaçlarıyla:

Güzel mi güzel, Ancak ve ancak

TÜRKÇE

SÖZCÜKTE ANLAM

GENEL - ÖZEL SÖZCÜKLER:

Söylenişte tekil olmasına rağmen anlamca geniş kapsamlı olan sözcüklere **genel anlamlı sözcükler**; anlamca daha dar kapsamlı olan sözcüklere ise **özel anlamlı sözcükler** denir.

Örnek:

GENEL >>>> ÖZEL:

varlık – canlı – bitki – çiçek – papatya

ÖZEL >>>> GENEL:

Papağan – kuş – hayvan – canlı – varlık

Soru:

Aşağıdaki sözcüklerden hangisi anlamına göre en geniş kapsamlıdır?

- A)besin B)yiyecek
C)sebze D)meyve

Cevap: A

Anlamlı ve Kurallı Cümle Oluşturma

Kurallı cümle:

Cümlenin son sözcüğünün cümleyi sonlandıran sözcük olmasıdır. Bu sözcüğe kip eki alan sözcük veya **yüklem** denir.

* Yüklem (iş anlamı taşıyan veya cümleyi bitiren sözcük) mutlaka sonda olmalıdır.

bu – kentteki – parkı – severmiş – çok – herkes

Cevap: Bu kentteki herkes parkı çok **severmiş.**
Yüklem

gölgelendirdiği – çimenlerin – uzanmış – yemyeşil
– ağacın – bir – üzerine

Cevap: Bir ağacın gölgelendirdiği yemyeşil çimenlerin üzerine **uzanmış.**
Yüklem

Kelimeler Arası Anlam İlişkisi

Berber – makas, (Meslek, Eşya)

Terzi – iğne, (Meslek, Eşya)

Öğretmen – tahta, (Meslek, Eşya)

Ressam – tuval, (Meslek, Eşya)

Farklı: Şair – şiir (Meslek, Eser)